

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ
ХМЕЛЬНИЦЬКЕ ОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ

РЕКОМЕНДАЦІЇ
АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ

від 26 червня 2019 року

м. Хмельницький

№72/16-рк/к

Про припинення дій, що містять ознаки
порушень законодавства про
захист економічної конкуренції

Адміністративна колегія Хмельницького обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України (надалі – адміністративна колегія Відділення), розглянувши матеріали виконання доручення Голови Антимонопольного комітету України від 12.03.2019 року №13-01/237 щодо додержання вимог законодавства про захист економічної конкуренції на ринку надання послуг централізованого опалення,

ВСТАНОВИЛА:

Хмельницьким обласним територіальним відділенням Антимонопольного комітету України (надалі – Відділення) під час виконання доручення Голови Антимонопольного Комітету України від 12.03.2019 року №13-01/237 було встановлено наступне.

Міське комунальне підприємство "Хмельницьктеплокомуненерго" (надалі – МКП "Хмельницьктеплокомуненерго", Підприємство) засноване на комунальній власності Хмельницької міської ради.

Місцезнаходження: Україна, 29009, м. Хмельницький, вул. Пересипкіна, буд. 5.

Підприємство веде самостійний баланс, закінчений бухгалтерський облік та статистичну звітність, має розрахунковий та інші рахунки в установах банків, бланки та печатку зі своїм найменуванням, є юридичною особою і відповідно до статті 1 Закону України "Про захист економічної конкуренції" визнається суб'єктом господарювання.

Частина четверта статті 19 Закону України "Про житлово-комунальні послуги" встановлює, що виконавцем послуг з централізованого опалення та послуг з централізованого постачання гарячої води для об'єктів усіх форм власності є суб'єкт господарювання з постачання теплової енергії (теплопостачальна організація).

Відповідно до статті 1 Закону України "Про житлово-комунальні послуги" житлово-комунальні послуги - це результат господарської діяльності, спрямованої на забезпечення умов проживання та перебування осіб у жилих і нежилих приміщеннях, будинках і спорудах, комплексах будинків і споруд відповідно до нормативів, норм, стандартів, порядків і правил.

Згідно статті 13 цього ж Закону за функціональним призначенням централізоване опалення віднесено до комунальних послуг.

Отже, Підприємство надає житлово-комунальні послуги, а саме є виконавцем послуг з централізованого опалення та постачання гарячої води.

Рішенням виконавчого комітету Хмельницької міської ради від 12.03.1998 року №2256 Підприємство визнано виконавцем послуг з централізованого опалення та постачання гарячої води.

МКП "Хмельницьктеплокомуненерго", надаючи платні послуги, здійснює господарську діяльність та у розумінні статті 1 Закону України "Про захист економічної конкуренції" є

суб'єктом господарювання.

Територіальними межами ринку надання послуг з централізованого опалення є межі розташування теплових мереж, які знаходяться у володінні та користуванні МКП "Хмельницьктеплокомуненерго" - м. Хмельницький

Надання послуг з централізованого опалення полягають у необхідності застосування певних інженерних мереж та, згідно із статтею 5 Закону України "Про природні монополії", віднесені до сфери діяльності суб'єктів природної монополії.

Підприємство подає спеціальними мережами та продає споживачам послугу з централізованого опалення, здійснюючи таким чином діяльність на ринку централізованого теплопостачання.

Споживачами послуг МКП "Хмельницьктеплокомуненерго" є фізичні та юридичні особи, які отримують послуги з централізованого опалення від даного Підприємства внаслідок того, що системи теплозабезпечення їх приміщень (житлових та нежитлових) приєднані (підключені) саме до теплових мереж Підприємства.

Відповідно до статті 12 Закону України "Про захист економічної конкуренції", статей 7,17 Закону України "Про Антимонопольний комітет України", Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 5 березня 2002 року №49-р, зареєстрованої у Міністерстві юстиції України 1 квітня 2002 року за №317/6605, встановлено, що становище МКП "Хмельницьктеплокомуненерго" продовж 2017-2018 років та в поточному 2019 році на ринку послуги централізованого опалення та постачання гарячої води в територіальних межах розташування теплових мереж м. Хмельницький має ознаки монопольного.

Частиною першою статті 19 Закону України "Про житлово-комунальні послуги" (від 24.06.2004 року №1875-IV (якій діяв до 01.05.2019 року) та частиною першою статті 12 "Про житлово-комунальні послуги" (від 09.11.2017 року №2189-VIII) встановлено, що надання житлово-комунальних послуг здійснюються виключно на договірних засадах.

Взаємовідносини між споживачами та підприємствами, які надають послуги з централізованого опалення в територіальних межах розташування теплових мереж регулюються Законами України "Про житлово-комунальні послуги", "Про місцеве самоврядування в Україні", "Про теплопостачання", Правилами надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 21.07.2005 №630, зі змінами (надалі - Правила надання послуг) та іншими чинними нормативно-правовими документами.

Постановою Кабінету Міністрів України від 21.07.2005 №630 затверджено "Типовий договір про надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення" (надалі - типовий договір).

Правила надання послуг регулюють відносини між виконавцем послуг, фізичними та юридичними особами.

Відповідальність щодо дотримання в умовах договорів вимог, зазначених типовим договором, лягає на виконавця послуг, як на розробника умов договорів та ініціатора їх укладання.

Пунктом 8 Правил надання послуг визначено, що послуги надаються споживачеві згідно з договором, який оформляється на основі типового договору.

Відповідно до пункту 3 статті 184 Господарського кодексу України укладання господарських договорів на основі примірних і типових договорів повинно здійснюватися з додержання умов, передбачених статтею 179 цього Кодексу.

Стаття 179 Господарського кодексу України передбачає укладання договорів за правилами встановленими Цивільним кодексом України з урахуванням особливостей, передбачених, в тому числі, Господарським кодексом України. Відповідно до частини четвертої статті 179 Господарського кодексу, при укладенні господарських договорів сторони можуть визначати зміст договору на основі типового договору, затвердженого Кабінетом Міністрів України, чи у випадках, передбачених законом, іншим органом державної влади, коли сторони

не можуть відступати від змісту типового договору, але мають право конкретизувати його умови.

Статтею 648 Цивільного кодексу України визначено, що зміст договору, укладеного на підставі правового акта органу державної влади, обов'язкового для сторін договору, має відповідати цьому акту.

Також слід зауважити, що статтею 6 Цивільного кодексу України передбачено, що сторони у договорі не можуть відступити від положень актів, якщо в цих актах прямо зазначено про це, а також у випадку, якщо обов'язковість для сторін положень актів цивільного законодавства виходить з їх змісту чи із сутності відносин між сторонами.

Станом на 01.01.2019 року Підприємством було укладено з населенням договори на надання послуг з теплопостачання (надалі – Договір) 53903 одиниць та 145 договорів з іншими споживачами.

При аналізі Договорів, які Підприємство уклало з споживачами, встановлено, що у Договорах відсутні ряд умов, які передбачені Правилами надання послуг, зокрема:

– відсутні окремі права споживачів, а саме:

10) періодичну перевірку, обслуговування та ремонт квартирних засобів обліку, у тому числі демонтаж, транспортування та монтаж;

12) внесення за погодженням з виконавцем у договір змін, що впливають на розмір плати за послуги;

14) укладення з виконавцем договору про заміну або ремонт технічно несправних санітарно-технічних приладів, пристроїв, обладнання та квартирних засобів обліку.

– відсутні окремі зобов'язання встановлені пунктом 19 типового договору "Виконавець зобов'язаний", а саме:

2) інформувати споживача про здійснення перевірки показань квартирних засобів обліку, адресу та номер телефону диспетчерської, аварійної або аварійно-диспетчерської служби (зазначаються в договорі і рахунках на сплату послуг, а також розміщуються на дошках оголошень в усіх під'їздах багатоквартирного будинку, а також на дошках оголошень, розташованих поблизу житлового будинку);

2¹) після отримання показань квартирних засобів обліку, якщо вони відрізняються від розрахованих за показаннями будинкового лічильника, виконавець здійснює коригування плати за надану послугу в наступному розрахунковому періоді шляхом зменшення або збільшення обсягів спожитої споживачем послуги, що відображається окремо у виставленому рахунку (платіжному документі) наступного періоду;

4) контролювати установлені міжповіркові інтервали, проводити періодичну перевірку квартирних засобів обліку, їх обслуговування та ремонт, у тому числі демонтаж, транспортування та монтаж;

13) вести облік скарг (заяв, вимог, претензій) споживачів щодо кількості та якості надання послуг, а також облік їх виконання;

18) відшкодовувати збитки, завдані майну та/або приміщенню споживача та/або членів його сім'ї, шкоду, що заподіяна його життю чи здоров'ю внаслідок неналежного надання або ненадання послуг, а також моральну шкоду в порядку та розмірі, які визначаються відповідно до законодавства і цього договору;

19) сплачувати споживачу неустойку (штраф, пеню) у разі ненадання послуг або надання послуг неналежної якості у порядку та у випадках, передбачених законодавством і цим договором;

20) виконувати інші обов'язки відповідно до законодавства та цього договору.

– Також відсутні умови стосовно розв'язання спорів, зокрема:

- у разі неналежного надання або ненадання послуг виконавцем споживач повідомляє про це виконавця в усній формі за допомогою телефонного зв'язку чи у письмовій формі за адресами, що зазначені в цьому договорі. У повідомленні зазначається прізвище, ім'я та по батькові, точна адреса проживання споживача, а також найменування виду неналежно наданої або ненаданої послуги. Повідомлення споживача незалежно від його форми (усна або письмова) обов'язково реєструється представником виконавця у журналі реєстрації заявок споживачів.

Представник виконавця зобов'язаний повідомити споживачеві відомості про особу, яка прийняла повідомлення (прізвище, ім'я та по батькові), реєстраційний номер повідомлення та час його прийняття (пункт 33 Правил надання послуг);

- представник виконавця, якому відомі причини неналежного надання або ненадання послуг, зобов'язаний невідкладно повідомити про це споживача та зробити відповідну відмітку в журналі реєстрації заявок, що є підставою для визнання виконавцем факту неналежного надання або ненадання послуг (пункт 34 Правил надання послуг);

- представник виконавця, якому не відомі причини неналежного надання або ненадання послуг, зобов'язаний узгодити з виконавцем точний час та дату встановлення факту ненадання послуг, надання їх не у повному обсязі або перевірки кількісних та/або якісних показників надання послуг (пункт 35 Правил надання послуг);

- у разі необхідності проведення такої перевірки у приміщенні споживача представник виконавця повинен з'явитися до споживача не пізніше визначеного у договорі строку; у разі незгоди з результатами перевірки кількісних та/або якісних показників надання послуг споживач і виконавець визначають час і дату повторної перевірки, для проведення якої запрошується представник уповноваженого органу виконавчої влади та/або органу місцевого самоврядування, а також представник об'єднання споживачів(пункт 36 Правил надання послуг);.

- за результатами проведення повторної перевірки складається акт про неналежне надання або ненадання послуг, який підписується споживачем (його представником), представником виконавця, представниками уповноваженого органу виконавчої влади та/або органу місцевого самоврядування, а також представником об'єднання споживачів; за результатами перевірки складається акт-претензія про неналежне надання або ненадання послуг (далі - акт-претензія), який підписується споживачем та представником виконавця згідно з додатком 2 до Правил. Акт-претензія складається у двох примірниках по одному для споживача та виконавця (пункт 37 Правил надання послуг);;

- у разі неприбуття представника виконавця в установлений договором строк для проведення перевірки кількісних та/або якісних показників або необґрунтованої відмови від підписання акта-претензії такий акт вважається дійсним, якщо його підписали не менш як два споживачі (пункт 38 Правил надання послуг);;

- акт-претензія реєструється уповноваженими особами виконавця у журналі реєстрації актів-претензій згідно з додатком 3 до Правил. Виконавець зобов'язаний розглянути такий акт і повідомити протягом трьох робочих днів споживача про її задоволення або про відмову у задоволенні з обґрунтуванням причин такої відмови. У разі ненадання протягом установленого строку виконавцем відповіді вважається, що він визнав викладені в акті-претензії факти неналежного надання або ненадання послуг (пункт 39 Правил надання послуг);

Не внесення до Договорів зазначених пунктів дає можливість МКП "Хмельницьктеплокомуненерго" порушувати права споживачів та не нести відповідальності за надання послуг не в повному обсязі.

Відсутність у договорі вищезазначеної інформації може призвести, зокрема до того, що споживачі будуть вимушені сплачувати за послуги, які їм не надаються, надаються не повному обсязі або надаються з порушенням строків їх надання.

Таким чином, дії МКП "Хмельницьктеплокомуненерго", які полягали в укладенні договорів на надання послуг з теплопостачання, що не відповідають положенням Правил надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 21.07.2005 №630, зі змінами та які могли призвести до ущемлення прав споживачів (населення) в частині здійснення відповідних перерахунків щодо зменшення розміру плати за надані послуги та захисту їх прав на отримання послуг відповідної якості та кількості, містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, що передбачене пунктом другим статті 50, частиною першою та пунктом першим частини другої статті 13 Закону України "Про захист економічної конкуренції" у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем, шляхом:

- вчинення дій, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку;
- встановлення таких умов реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку.

Виходячи з наведеного вище та зважаючи на те, що дії МКП "Хмельницьктеплокомуненерго" не призвели до суттєвого обмеження конкуренції, не завдали значних збитків суспільству, керуючись статтею 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» та статтею 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», адміністративна колегія Хмельницького обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України,

РЕКОМЕНДУЄ:

Міському комунальному підприємству "Хмельницьктеплокомуненерго" (29009, м. Хмельницький, вул. Пересипкіна, буд. 5, ідентифікаційний код юридичної особи - 03356571) припинити дії, які містять ознаки порушення законодавства передбаченого пунктом 2 статті 50 та пунктом 1 частини другої статті 13 Закону України "Про захист економічної конкуренції" шляхом:

1. Укладення договорів про надання послуг з тепlopостачання із споживачами відповідно до Типового договору про надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.07.2005 № 630.

2. Інформування споживачів, з якими укладені договори про надання послуг з тепlopостачання, умови яких не відповідають Типовому договору, про можливість переукладення та/або внесення змін до них на предмет відповідності Типовому договору.

Відповідно до частини другої статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», рекомендації органів Антимонопольного комітету України підлягають обов'язковому розгляду органами чи особами, яким вони надані.

Частиною третьої статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» передбачено, що за умови виконання положень рекомендації органів Антимонопольного комітету України, провадження у справі про порушення законодавства про захист економічної конкуренції не розпочинається.

Про результати розгляду цих рекомендацій та здійснені заходи повідомити Відділення у місячний строк з дня їх отримання.

Голова адміністративної колегії
Голова відділення

О. Федорчук